

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

И.И. СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 44082/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

9 юни 2005 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

09/09/2005

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото И.И. срещу България,

Европейският съд по човешките права (Първо отделение), на заседание в състав:

Г-н РОЗАКИС, *Председател*,

Г-жа С. БОТУШАРОВА,

Г-н А. Ковлер

Г-жа Е. Стайнер

Г-н К. Хаджиев,

Г-н Спийлман,

Г-н С.Е. Йебенс, *съдии*,

и г-н С. Нийлсен, *Заместник регистратор*,

След като се оттегли на заседание на 19 май 2005,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е заведено по жалба (№ 44082/98) срещу Република България, подадена в Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на основание бившия член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията"), от г-н И.И., български гражданин, роден през 1962 г., с постоянно местожителство в Шумен ("жалбоподателят"), на 30 юли 1998 г. Председателят на съда прие молбата на жалбоподателя името му да не бъде разкривано (Правило 47 § 3 от Правилата на съда).

2. Жалбоподателят се представлява от Г-жа Д. Русева, адвокат, практикуващ в Шумен. Правителството на България („Правителството“) се представлява от г-жа М. Димова, агент, Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, в частност, че е държан в ареста при лоши условия, че задържането му в периода 31 януари - 2 февруари 1998 г.е незаконно, че след ареста му не е изслушан от съдия или съдебен служител, че не е получил пълно и бързо съдебно преразглеждане на задържането си.

4. Жалбата е предадена на Съда на 1 ноември 1998, когато влезе в действие Протокол № 11 към Конвенцията (Член 5§ 2 от Протокол № 11).

5. Делото на жалбоподателя е определено за разглеждане от Първо отделение (Правило 52 § 1 от Правилата на съда). В рамките на това отделение, съгласно Правило 26 § 1 беше конституиран състав за разглеждане на делото (Член 27 § 1 от Конвенцията).

6. С решение от 25 март 2004 г., Съдът (Първо отделение) обяви жалбата за частично допустима.

7. Жалбоподателят, но не и Правителството, внесе становище относно състоятелността (Правило 59 § 1).

8. На 01 ноември 2001 г. Съдът промени състава на Отделенията си (Правило 25 §1). Делото на жалбоподателя е определено за разглеждане от новосформираното Първо отделение (Правило 52 §1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

9. Жалбоподателят е роден през 1962 г. и живее в Шумен.

A. Наказателно производство срещу жалбоподателя и неговото задържане

10. Твърди се, че към 2 часа сутринта на 31 януари 1998 г. жалбоподателят е участвал в инцидент, свързан с насилие в родния си град Шумен. Изглежда, че полицията е получила сигнал за инцидента, намесила се е и е разпитала някои от участниците и другите присъстващи, без да арестува никого.

11. Твърди се, че към 19.30 на 31 януари 1998 г. жалбоподателят е взел участие в друг инцидент, свързан с насилие, в ресторант в Шумен. Очевидно, при втория инцидент г-н П.П. е бил бит, ограбен, отвлечен и заплашен с насилие. По-късно същата вечер г-н П.П. е подал жалба в полицията.

12. Късно вечерта на 31 януари 1998 г. жалбоподателят е отишъл в районното полицейско управление в Шумен за разпит във връзка с инцидентите. В 22.55 ч. той е бил разпитан като свидетел. Той твърди, че през следващите дни е бил задържан в ареста на полицейското управление. Според Правителството, жалбоподателят не е бил лишаван от свобода през този период.

13. На 1 февруари 1998 г. е образувано наказателно производство срещу жалбоподателя и седем други лица по подозрения, че са ограбили г-н П.П., лишили са го от свободата му и са го принудили да им плати пари.

14. На 2 февруари 1998 г. следовател е разпоредил предварителен арест на жалбоподателя за период от 24 часа, считано от 15.30 ч. на същия ден, по подозрение, че на 31 януари 1998 г. той е извършил отвлечане и незаконно лишаване от свобода, в противоречие на член 142 § 2 от Наказателния кодекс ("НК"). Според разпореждането жалбоподателят е арестуван незабавно след престъплението, което се твърди, че е извършил, съгласно член 202 § 1 (1) от Наказателно-процесуалния кодекс ("НПК"). Въпреки настояването на

жалбоподателя да се срещне със следователя, той не е бил заведен при него по това време.

15. На 3 февруари 1998 г. прокурор удължава предварителния арест на жалбоподателя с още три дни, считано от деня на удължаването. Същият ден на жалбоподателя е разрешено да се срещне с адвокат.

16. В 15 часа на 5 февруари 1998 г. жалбоподателят се явява пред следовател и е обвинен в подбuditелство на други хора да извършат незаконно лишаване от свободата по начин, застрашаващ здравето на жертвата и в изнудване чрез заплахи за убийство, придружени от леки телесни повреди. Следователят разпорежда предварителен арест. През същия ден прокурор от шуменската Районна прокуратура потвърждава решението на следователя да задържи жалбоподателя.

17. Веднага след обвинението жалбоподателят е разпитан в присъствието на адвоката му. Жалбоподателят заявява, че разбира предявените срещу него обвинения. Адвокатът му иска разрешение да получи достъп до материалите по делото. Твърди се, че следователят е отказал.

18. На 11 февруари 1998 г. жалбоподателят обжалва предварителния си арест. Той твърди, че не е извършил престъплението, за което се твърди и че обвинението срещу него не е било подкрепено от наличните доказателства.

19. На 12 февруари 1998 г. Шуменската следствена служба изпраща апелативната жалба на жалбоподателя до Шуменския районен съд, заедно с материалите по делото. Жалбата е получена в съда на 16 февруари 1998 г.

20. Апелативната жалба е разгледана от Шуменския районен съд на 4 март 1998 г. в открито заседание в присъствието на жалбоподателя и неговия адвокат. Адвокатът се позовава на твърденията за липса на доказателства срещу жалбоподателя и в допълнение отбелязва, че жалбоподателят има постоянен адрес, работа и две деца. Адвокатът представя и медицинско свидетелство, издадено от Шуменската регионална болница, показващо, че жалбоподателят страда от миастения и посттравматична енцелопатия, заради които е бил хоспитализиран през юни 1997 г., както и от псориазис. Адвокатът твърди, че последното заболяване изисква по-добри хигиенни условия от тези в килията на Следствена служба, където жалбоподателят е бил задържан.

21. Съдът отхвърля апелативната жалба. Съдът твърди, че при съдебен процес срещу налагане на мярка за задържане не може да разглежда въпроси, свързани с обвинението и доказателствата срещу жалбоподателя, тъй като това касае съществуването на наказателното дело срещу него. Единствените аргументи на жалбоподателя, отнасящи се към делото, са тези, касаещи здравето му. Съдът твърди, че жалбоподателят не е доказал, че страда от псориазис и че другите

посочени от него заболявания са неврологични и не изискват специални условия на лечение. Съдът отбелязва накратко, че жалбоподателят е бил задържан по член 152 § 4 (1) от НПК и не е имало основания за освобождаването му, предвид предстоящите следствени действия и установяване на истината.

22. На 30 април 1998 г. Шуменската районна прокуратура решава да освободи жалбоподателя под гаранция, аргументирайки се с влошаването на здравето на жалбоподателя по време на престоя му в ареста. В частност, псориазисът му се е влошил поради лошите хигиенни условия и липсата на слънце в килията. Още повече, че следствието вече е почти приключило и жалбоподателят има постоянен адрес и работа, което намалява шансовете му да се укрие или да възпрепятства следствието.

Жалбоподателят внася гаранцията още същия ден и е освободен.

23. На 19 април 1999 г. Шуменската районна прокуратура решава да прекрати наказателния процес срещу жалбоподателя и да свали обвиненията срещу него. Мотивите са, че обвиненията срещу жалбоподателя не са доказани.

V. Условията на задържане на жалбоподателя

24. След като се явява на разпит вечерта на 31 януари 1998 г., жалбоподателят остава в Шуменското районно полицейско управление. На следващия или по-следващия ден е преместен в ареста на Шуменската районна следствена служба. Той остава там до 30 април 1998 г., когато е освободен.

25. Там жалбоподателят е държан в подземна килия без прозорци. Вратата е от плътен метал с малки отвори, позволяващи на надзирателите да оглеждат килията. Над вратата е имало отвор, който е бил затворен с тел и това е бил единственият достъп на свеж въздух в килията. Подът на килията е бил почти 80 см под нивото на пода на коридора.

26. Според жалбоподателя килията е била с площ около шест квадратни метра. По времето на престоя на жалбоподателя в килията в нея са били настанявани трима до четирима задържани.

27. Една от стените на килията е била подгизнала с влага и покрита с мухъл.

28. Килията е била осветена от една електрическа крушка, разположена над вратата. Ключът на лампата е бил в коридора и, според твърденията, лампата е светела по 24 часа на ден. Според жалбоподателя, светлината на лампата не е била достатъчна, за да му позволи да чете.

29. Задържаните са спели върху бетонена платформа на около 40 см над нивото на пода, покрита с дървени дъски. Върху дъските е имало

единствено с одеяла. Нямаło е спално бельо. Изглежда, че в килията е липсвала друга мебелировка.

30. Жалбоподателят, както и останалите задържани, са излизали от килията за по пет минути два или три пъти дневно – сутринта и късно следобед, за да се измият и да използват тоалетната. Изглежда, че задържаните са имали право да напуснат килията, за да пишат молби до следователя, прокурора или съда. В тези случаи са имали правото да останат в коридора, за да пишат.

31. Размерът на тоалетната, разположена в другия край на коридора, е бил приблизително шест квадратни метра, където са били разположени три тоалетни от азиатски тип. Нямаło е прегради както между отделните тоалетни, така и между тоалетните и трите мивки, в резултат на което се е налагало всеки да се облекчава в присъствието на всички останали задържани.

32. Задържаните е трябвало да използват кофа в килията, за да се облекчават извън посещенията до тоалетната. Те сами са изпразвали кофата и са я почиствали, когато са напускали килията, за да използват санитарните помещения.

33. Тоалетната се е използвала и за баня. Задържаните са имали правото да се къпят веднъж седмично, в продължение на десет минути. Нямаło е душеве, поради което е трябвало да вземат гореща вода от ведро, съдържащо 15 или 20 литра вода, която те са разреждали със студена вода от чешмата. Задържаните са поливали телата си с вода със същите чаши, които са използвали и за хранене.

34. Според жалбоподателя храната, сервирана в килията два пъти дневно, е била с лошо качество.

35. На третия или четвъртия ден след ареста на жалбоподателя, псориазисът му се влошава. Кожата му се покрива с огромни екземи. Той информира медицинското лице в ареста за състоянието си и моли да му се донесат лекарства от къщи. Изглежда, че той е трябвало да прилага лечението пет или шест пъти дневно, но не му е било позволено да държи лекарството в килията и затова е имал възможност да го използва два пъти дневно, по време на посещенията в тоалетната. Жалбоподателят твърди, че в резултат на това е започнал да развива артрит, свързан с псориазиса – ставите му са се подули, започнал е да изпитва болки в коленете и не е можел да движи пръстите на дясната си ръка.

36. На 17 март 1998 г. жалбоподателят моли да бъде прегледан от дерматолог. Молбата му е удовлетворена. По време на прегледа дерматологът установява, че в резултат на лошите санитарни условия, при които е държан жалбоподателя, обривите по кожата му са се влошили. На жалбоподателя са изписани инжекции, които очевидно са слагани редовно от медицинското лице в ареста, на вратата на килията на жалбоподателя.

С. Доклади на Европейския комитет против изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание („КПИ”)

37. КПИ посети България през 1995 г., а след това през 1999 и през 2002 г.. Въпреки, че КПИ не е посещавал ареста към Шуменската следствена служба, в докладите му са включени становища, касаещи проблемите във всички Следствени служби.

1. Сведения от доклада от 1995 г. (публикуван на 6 март 1997г.), отнасящи се до случая.

38. В този доклад (CPT/Inf (97) 1) КПИ установява, че повечето, макар и не всички, арести към следствените служби, са пренаселени. С изключение на един арест, в който условията са по-добри, условията в останалите са следните: задържаните спят върху дюшеци, поставени върху платформи за спане на земята; хигиената е на ниско ниво и одеялата и възглавниците са мръсни; килиите са без достъп до естествена светлина, а изкуственото осветление е твърде слабо за четене и работи непрекъснато; вентилационните системи са в лошо състояние; задържаните могат да използват тоалет и мивка два пъти дневно (сутрин и вечер) за по няколко минути и имат право да се къпят веднъж седмично; извън двете посещения до тоалетната, задържаните задоволяват естествените си нужди в кофи в килиите; въпреки, че според вътрешния правилник на заведението, задържаните имат право на „ежедневни разходки” до 30 минути, тези разходки често са ограничавани до 5-10 минути или изобщо не са разрешавани; на задържаните не са осигурени други дейности извън килията.

39. КПИ отбелязва по-нататък, че храната е с лошо качество и в недостатъчно количество. В частност, ‘топлото ястие’ за деня обикновено включва водниста супа (често хладка) и недостатъчно количество хляб. При другите хранения задържаните получават само хляб и малко сирене или халва. В менюто рядко се включват месо и плодове. Задържаните се хранят от купи без прибори – не им се дава дори лъжица.

40. КПИ отбелязва също, че посещенията от членове на семейството са възможни само с предварително разрешение, в резултат на което връзките на задържаните с външния свят са много ограничени. Няма радио или телевизия.

41. КПИ заключава, че българските власти не са изпълнили задължението си да осигурят условия на задържане, отговарящи на присъщото на човека достойнство и че „почти без изключение условията в арестите към следствените служби, които са били посетени, могат справедливо да бъдат описани като нечовешки и унижителни.” В отговора си, българските власти приемат, че оценката,

направена от делегацията на КПИ, е „обективна и коректно представена”, но посочват, че възможностите за подобрене са ограничени поради затрудненото финансово положение на страната.

42. През 1995 г. КПИ препоръчва на българските власти, *inter alia*, да бъдат предоставени достатъчно храна и напитки, както и безопасни прибори за хранене, дюшеците и одеялата да бъдат почиствани редовно, на задържаните да се предоставят продукти за лична хигиена (сапуни, паста за зъби и др.), надзорите да бъдат инструктирани за това, че на задържаните трябва да се позволява да напускат килиите си през деня, за да използват тоалетната, освен ако това не противоречи на изискванията, произтичащи от съображения за сигурност, изискванията за 30-минутни разходки дневно да бъдат съблюдавани на практика, да се подобри осветлението и вентилацията на килиите, режимът на свиждания да бъде преразгледан и задържаните в следствения арест по-често да бъдат прехвърляни в затвор дори преди приключване на предварителното следствие. Препоръчва се, като най-спешна мярка, да се разгледа възможността на задържаните да се предложи разходка на открито.

2. Сведения от доклада от 1999 г. (публикуван на 28 февруари 2002г.), отнасящи се до случая.

43. В този доклад (СРТ/Inf (2002) 1) КПИ отбелязва, че са влезли в сила нови правила, уреждащи по-добри условия, които обаче не са довели до значителни подобрения.

44. В повечето от местата, посетени през 1999 г. (с изключение на новооткрития арест в София), условията на задържане в сградите на следствените служби остават в общи линии същите като тези, които КПИ е установил при посещението си през 1995 г., включително що се касае до хигиената, пренаселеността и дейностите извън килиите. В някои от местата ситуацията дори се е влошила.

3. Сведения от доклада от 2002 г. (публикуван на 24 юни 2004г.), отнасящи се до случая.

45. В този доклад (СРТ/Inf (2004) 21) КПИ отбелязва, че повечето арести към следствените служби се реновират, но все още има много неща, които трябва да се направят. Като цяло, килиите остават пренаселени.

46. Въпреки препоръките на КПИ в доклада за посещението им през 1999 г., не е разработен режим от дейности за задържаните, които прекарват дълго време в следствените арести. Тези арести не разполагат с места за разходки навън. В някои от арестите (напр. Ботевград), са направени опити да се компенсира липсата на разходки на открито, като се разрешава на задържаните да се разхождат в

коридорите няколко пъти на ден. КПИ заявява, че “в това отношение ситуацията остава много тревожна”.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Престъпленията, в които жалбоподателят е заподозрян и в които е обвинен.

47. Член 142 § 2 от НК предвижда до десет години лишаване от свобода за престъпления като отвлечане и противозаконно лишаване от свобода.

48. Според член 142а § 4 от НК, противозаконното лишаване от свобода по начин, застрашаващ здравето на жертвата, се наказва със затвор от 3 до 10 години.

49. Според член 213а § 2 (1), (2) и (4) от НК, изнудване посредством заплахи с убийство или тежки телесни повреди, придружено от леки телесни повреди и извършено от две или повече лица, се наказва с лишаване от свобода от 2 до 8 години и глоба от 3000 до 5000 лева.

50. Член 21 § 1, във връзка с член 20 § 3 от НК предвижда, във връзка с този случай, че лице, подбуждащо друго лице към извършване на престъпление, подлежи на същото наказание като основния извършител, като се взема предвид характера и степента на участие.

Б. Предварителен арест

51. Общото правило на българската наказателна процедура е, че едно лице може да бъде лишено от свобода в контекста на предстоящо наказателно производство, в случай, че е обвинено в извършване на престъпление. Според член 146 от НПК, по отношение на всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, обект на публично съдебно преследване, следва да се приложи мярка, обезпечаваща явяването му пред компетентните власти. Досъдебното задържане (виж параграфи 55-58 по-долу) и домашният арест представляват такива мерки, включващи лишаване от свобода.

52. Въпреки това, едно лице може да бъде задържано ако има подозрения, че е извършило престъпление, обект на публично съдебно преследване и наказуемо с лишаване от свобода (в подходящия момент), но няма достатъчно доказателства за повдигане на обвинение. Обстоятелствата, при които тази ситуация може да възникне, са ограничени и, както и тук, включват случаи, в които „лицето е заловено по време на или незабавно след извършване на [предполагамото] престъпление..” (Член 202 § 1 (1) от НПК).

53. Арестантът трябва да бъде заведен незабавно при следовател, който трябва да разследва обстоятелствата, свързани с ареста, за заведе или да откаже да заведе наказателно производство и да издаде заповед за „предварителното задържане” или за освобождаване на задържаното лице (Стефан Павлов, *Наказателен процес, Особена част*, Сиби, 1996, стр. 46-47). Съгласно член 203 §§ 1 и 2 от НПК, следователят може да наложи “предварително задържане” за не повече от 24 часа, които, при определени обстоятелства, могат да бъдат удължени до три дни от прокурор. В случай, че срещу задържания не се повдигнат обвинения в този срок, той трябва да бъде освободен незабавно при изтичането му (Член 203 § 3).

В. Полицейски арест

54. Член 70(1)(1) от Закона за министерството на вътрешните работи разрешава задържане на лице, заподозряно в извършване на престъпление. Задържането може да продължи не повече от 24 часа (член 71 от закона) и трябва да се основава на писмена заповед (член 72(1) от закона).

Г. Задържане в досъдебната фаза

1. Правомощия за постановяване на задържане в досъдебната фаза на процеса.

55. По съответното време и преди реформата на НПК от 1 януари 2000 г., арестуваното лице беше отвеждано при следовател, който решаваше дали обвиняемият следва да остане под арест. Решението на следователя подлежеше на одобрение от прокурор. Ролята на следователите и прокурорите според българското законодателство е обобщена в параграфи 25-29 от Присъдата на съда по случая *Николова срещу България* ([GC], по. 31195/96, ECHR 1999-II).

2. Правни критерии и практики, касаещи изискванията и основанията за задържането в досъдебната фаза

56. Член 152 от НПК, според редакцията му към съответния момент, предвижда следното:

“1. Мярка за неотклонение “Задържане под стража” са взема за [в случаите, в които обвиненията касаят] тежко умишлено престъпление.

2. В случаите на алинея 1 [задържането] може да не се вземе ако няма опасност обвиняемият да се укрие, да осуети разкриването на обективната истина или да извърши друго престъпление.

3. ...

4. В случаи [в които обвиненията не касаят тежки умишлени престъпления] мярката «задържане под стража» се взема и за други престъпления, за които се предвижда наказание лишаване от свобода, когато:

(1) има опасност обвиняемият да се укрие, да осуети разкриването на обективната истина или да извърши друго престъпление. ...”

57. Съгласно практиката на Върховния съд, член 152 § 1 изисква лице, обвинено в „тежко умишлено престъпление”, да бъде задържано в очакване на процеса. Единственото изключение е предвидено в член 152 § 2, по силата на който обвиняемият може да бъде освободен ако е безсъмнено ясно, че няма опасност той да се укрие или да извърши още престъпления. За разлика, при налагане на задържане по член 152 § 4 (1), опасността обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление, трябва да бъде „реална”, а не „хипотетична” (опред. № 1 от 4 май 1992 г. по н.д. 1/1992 г. на ВС II н.о.; опред. № 24 от 23 май 1995 г. по н.д. № 268/1995 г. на ВС I н.о.).

58. Член 93 § 7 от НК определя „тежко престъпление” като такова, наказуемо с повече от пет години лишаване от свобода.

3. Обжалване на мярката задържане под стража

59. Член 152а от НПК, според редакцията му към съответния момент, предвижда, както следва:

“(1) Задържаният ще получи незабавно възможността да обжалва [налагането на задържането] пред компетентния съд. [Апелативната жалба трябва да бъде подадена] не по-късно от седем дни след [задържането]. Съдът ще разгледа жалбата в открито заседание, на което [задържаният] ще бъде призован. Заседанието се провежда не по-късно от три дни след получаване на апелативната жалба в съда.

(2) Апелативната жалба се подава чрез органа, разпоредил задържането

(3) Съдебното [определение] не подлежи на обжалване....”

60. Върховният съд отбелязва, че когато разглеждат апелативни жалби срещу предсъдебно задържане, съдилищата нямат правото да правят запитвания за това, дали съществуват достатъчно доказателства в подкрепа на обвиненията срещу задържания. Съдилищата трябва да разглеждат единствено формалната валидност на заповедта за задържане (опред. № 24 от 23 май 1995 г. по н.д. № 268/1995 г. на ВС I н.о.).

ОТНОСНО ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

61. Жалбоподателят се е оплакал от условията на задържането си. Той се е позовал на Член 3 от Конвенцията, който регламентира:

“Никой няма да бъде подлаган на мъчение или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.”

A. Аргументи на страните

62. Правителството приема, че санитарните условия в ареста в Шуменската регионална следствена служба през съответния период са били под минималните стандарти за подобни заведения. То приема също, че заведението е било пренаселено, че килиите не са имали директен достъп до слънчева светлина и свеж въздух, че задържаните са имали право да използват тоалетната само три пъти дневно, а през останалото време са използвали кофа да се облекчават и че са се къпали с кофи, тъй като е нямало нормални условия за къпане.

63. Въпреки това, позовавайки се на присъдата на съда по случая *Асенов и др. срещу България* (присъда от 28 октомври 1998 г., *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII), свързан с условията в същия арест през 1995 г., Правителството твърди, че въпреки че условията, както и режимът на задържаните, са били лоши, те не са били сурови и непоносими до степен, в която да представляват нечовешко и унижително отношение. Според Правителството, допълнителните страдания на жалбоподателя, причинени от псориазиса му, не променят това заключение. На жалбоподателя са осигурени лекарства и специализирано лечение. Правителството заявява също, че през 1999 и 2000 г. условията в ареста в Шуменската регионална следствена служба, както и условията във всички арести към следствените служби в страната, са чувствително подобрени.

64. Жалбоподателят твърди, че условията на задържането му представляват нечовешко и унижително отношение, в нарушение на Член 3.

B. Преценка на съда

1. Общи принципи

65. Съдът повтаря още в началото, че член 3 от Конвенцията отстоява една от основните ценности на демократичното общество. Той забранява категорично мъчение или нечовешко или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и

поведението на жертвата (виж, като последни прецеденти, *Van der Ven v. the Netherlands*, no. 50901/99, § 46, ECHR 2003-II, и *Poltoratskiy v. Ukraine*, no. 38812/97, § 130, ECHR 2003-V).

66. За да попадне в обхвата на член 3, лошото отношение трябва да съдържа минимално ниво на жестокост. Преценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по случая, като продължителността на отношението, физическите и психическите му последствия и, в някои случаи, пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата (*Van der Ven*, § 47, и *Poltoratskiy*, § 131 – и двата случая са цитирани по-горе).

67. Съдът твърди, че отношението е „нечовешко“, когато, *inter alia*, то е било предумишлено, било е прилагано в продължение на часове и е причинило или реална телесна повреда или силно физическо и психическо страдание. Съдът е считал отношението за „унизително“, когато то е предизвиквало у жертвите чувство на страх, болка и малоценност, способни да ги обидят и унижат (виж *Kudla v. Poland* [GC], no. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Въпросът дали целта на отношението е била да се обиди и унижи жертвата е още един фактор, който се взема предвид, но липсата на подобна цел не може категорично да изключи нарушението на член 3 (виж *Peers v. Greece*, no. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III, и *Kalashnikov v. Russia*, no. 47095/99, § 101, ECHR 2002-VI).

68. Страданието и унижението трябва да надвишават неминуемия елемент на страдание и унижение, свързани с дадена форма на законно отношение или наказание. Мерките, лишавачи едно лице от свободата му, често могат да включват такъв елемент. Не може, обаче, да се каже, че задържането в очакване на процес, противоречи на член 3. Въпреки това, по силата на тази разпоредба, държавата трябва да вземе мерки условията на задържане на едно лице да бъдат съвместими с уважението към човешкото му достойнство, начините и методите на изпълнение на мярката да не го подлагат на страдание или изпитание, чиято сила надвишава неминуемото ниво на страдание, присъщо на задържането и, предвид практическите нужди на лишаването от свобода, здравето и благоденствието му да бъдат адекватно обезпечени. Когато се оценяват условията на задържане, трябва да се отчетат и кумулативните ефекти на тези условия, както и продължителността на задържането (виж *Dougoz v. Greece*, no. 40907/98, § 46, ECHR 2001-II, и *Kalashnikov*, цитирани по-горе, § 102). В частност, Съдът трябва да вземе предвид здравословното състояние на задържаното лице (виж *Assenov and Others*, цитирано по-горе, стр. 3296, § 135).

69. Важен фактор, заедно с материалните условия, е режимът на задържане. Когато се преценява дали един рестриктивен режим може да се определи като отношение, противоречащо с член 3 в даден

случай, трябва да се отчетат конкретните условия, строгостта на режима, неговата продължителност, преследваната цел и последствията върху съответното лице (виж *Messina v. Italy* (dec.), no. 25498/94, ECHR 1999-V, *Van der Ven*, cited по-горе, § 51, *Iorgov v. Bulgaria*, no. 40653/98, §§ 82-84 и 86, 11 Март 2004, и *G.B. v. Bulgaria*, no. 42346/98, §§ 83-85 и 87, 11 Март 2004).

2. Прилагане на тези принципи към настоящото дело

70. Съдът отчита информацията, осигурена от правителството, относно подобрените условия в ареста на Шуменската районна следствена служба и цялостните подобрения във всички арести към следствените служби през 1999 и 2000 г. (виж параграф 63 по-горе). Въпреки това, задачата на Съда е да прецени реалните обстоятелства в случая на жалбоподателят (виж *Nikolova*, § 52 и *Kalashnikov*, § 99 *in fine*, и двете цитирани по-горе).

71. Съдът отбелязва също, че докладът на КПИ от 1995 г. не съдържа информация за ареста на Шуменската следствена служба (виж параграф 37 по-горе). Докладът посочва общи проблеми в арестите към следствените служби в България и твърди, че условията в други подобни заведения, които са били подложени на проверка, могат да бъдат описани като нечовешки и унижителни (виж параграф 41 по-горе). Този извод беше потвърден в доклада на КПИ за България от 1999 г., в който не е отбелязано значително подобрение (виж параграф 44 по-горе). Тези два доклада, въпреки, че не съдържат информация, отнасяща се пряко към реалните условия на задържане на жалбоподателя (виж, като пример за обратното, *Dougoz*, цитиран по-горе, §§ 40, 41, 46 и 47), могат да послужат като информация за вземане на решението на Съда, тъй като предлагат точна картина на общата ситуация в арестите към следствените служби в България през въпросния период.

72. Обръщайки се към конкретните обстоятелства на настоящия случай, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е бил задържан в продължение на три месеца в килия с площ шест квадратни метра, която очевидно е била заемана от трима до четирима задържани.

73. Съдът отбелязва също, че санитарните условия, при които е държан жалбоподателят, са много незадоволителни. Килията е била тъмна, с лоша вентилация и очевидно влажна (виж параграфи 25, 27 и 28 по-горе). Условията, в които задържаните е трябвало да се облекчават в тоалетната и да се грижат за личната си хигиена, също са неприемливи (виж параграфи 31 и 33 по-горе).

74. Освен това, тъй като не е имал възможност за дейности извън килията, жалбоподателят е трябвало да прекарва в килията си – която е била без прозорец и се е осветявала от една крушка – практически цялото си време, с изключение на две или три кратки посещения

дневно до санитарните помещения, или времето, когато е писал молби до компетентните власти, в които случаи е имал правото да остане в коридора (виж параграф 30 по-горе и *Peers*, цитиран по-горе, § 75). Съдът счита, че фактът, че жалбоподателят е трябвало да прекарва практически 24 часа на ден в продължение на близо три месеца в пренаселена килия без достъп на слънчева светлина и без никаква възможност за физически упражнения и други дейности извън килията, сигурно му е причинил силно страдание. Съдът счита, че при отсъствието на непреодолими съображения за сигурност не е имало нужда жалбоподателят да бъде подлаган на подобни ограничения.

75. Освен това, подлагането на един задържан на унижението да се облекчава в присъствието на съкилийниците си и да присъства, докато те използват за целта същата кофа (виж параграф 32 по-горе, *Peers*, cited по-горе, § 75, и *Kalashnikov*, cited по-горе, § 99) не може да бъде оправдано, освен в конкретни условия, при които разрешението да се използват санитарните помещения би представлявало конкретен и сериозен риск по отношение на сигурността. Правителството, обаче, не се позовава на такива рискове като основание за ограничаване на дневните посещения до тоалетната на задържаните в Шуменската районна следствена служба по време на въпросния период.

76. По отношение на последствията от условията на задържане върху здравето на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че кожното заболяване (псориазис), което очевидно се нуждае от добра хигиена и излагане на слънце, сериозно се е влошило по време на задържането му и той очевидно дори е започнал да развива свързан с псориазиса артрит (виж параграф 35 по-горе). Всъщност, изглежда, че това е била основната причина за освобождаването на жалбоподателя на 30 април 1998 г. (виж параграф 22 по-горе). Вярно е, че в средата на март 1998 г. му е било разрешено да се консултира с дерматолог, след което редовно са му слагани инжекции (виж параграф 36 по-горе), но Съдът е поразен от факта, че не му е било разрешено – без да бъде изтъкната нито една законна причина – да прилага лекарството си срещу псориазис толкова често, колкото е имал нужда (виж параграф 35 по-горе).

77. Въпреки, че Съдът не подценява финансовите затруднения, изтъкнати от правителството пред КПИ (виж параграф 41 по-горе), той отбелязва, че много от слабостите, описани по-горе, биха били отстранени дори без значителни финансови ресурси. Във всеки случай, липсата на ресурси не може принципно да оправдае условия на задържане, които са толкова лоши, че да се доближат до прага на жестокост, противоречащ на член 3 (виж *Poltoratskiy*, цитиран по-горе, § 148).

78. Съдът взема предвид факта, че жалба, свързана с условията на същия арест както в настоящия случай, е била разгледана в случая

Асенов и др. (цитиран по-горе, стр. 3295-96, §§ 128-36). В този случай Съдът не установи нарушение на член 3 във връзка с условията на задържане на г-н Асенов, но той достигна до това заключение, защото г-н Асенов не беше обосновал в достатъчна степен твърденията си и, в резултат на това, Съдът разполагаше с много ограничена информация за конкретните условия, в които той е бил държан и въздействието на тези условия върху него (виж *Асенов и др.*, цитирано по-горе, стр. 3275-76, §§ 35 и 37). Още повече, че точните условия на задържането на г-н Асенов бяха оспорвани между него и правителството, в частност размерите на килията, в която е бил държан и броя съкилийници, с които е делил килията, а Комисията, която според системата на Конвенцията до 1 ноември 1998 г. беше отговорна основно за установяването и потвърждението на фактите (виж *Poltoratskiy*, цитирано по-горе, § 118), не беше установила нищо във връзка с тези детайлни факти (виж *Асенов и др.*, цитирано по-горе, стр. 3295, § 133). Накрая, в този случай Съдът отбеляза, че въпреки лошите условия на задържане, г-н Асенов очевидно е останал в добро здраве (*ibid.*, стр. 3296, § 136).

79. В заключение, отчитайки кумулативния ефект на прекомерно строгия режим, на който жалбоподателят е бил подложен, материалните условия, в които е бил държан и конкретното въздействие на тези условия и режим върху здравето на жалбоподателя, Съдът счита, че условията на задържане на жалбоподателя представляват нечовешко и унижително отношение, противоречащо на член 3 от Конвенцията.

80. Следователно, има нарушение на тази разпоредба.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

81. Жалбоподателят твърди, че лишаването му от свобода от вечерта на 31 януари 1998 г. до 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. не е почивало на законова основа.

82. Съдът счита, че тази жалба попада в обхвата на член 5 § 1 (с) от Конвенцията, който гласи:

“1. Всеки има право на личностна свобода и сигурност. Никой няма да бъде лишен от тази свобода, освен в следните случаи и съгласно процедурата, предвидена в закона:

(с) законният арест или задържане на едно лице, извършени, за да може то да бъде изправено пред компетентните правни власти във връзка с разумно подозрение, че е извършило престъпление или когато е разумно считано за необходимо да му се попречи да извърши престъпление или да избяга, след като го е извършил; ...”

83. Съдът трябва първо да прецени дали жалбоподателят е бил фактически лишен от свободата си през въпросния период.

84. Правителството твърди, че на 31 януари 1998 г. жалбоподателят се е явил доброволно на разпит. Той не е бил задържан преди заповедта за задържането му, издадена в 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. Преди това жалбоподателят е присъствал доброволно в сградата на Шуменското регионално полицейско управление, докато са били извършвани разпити и други следствени действия, но неговата свобода на движение не е била ограничавана.

85. Жалбоподателят отговори, че от момента, в който се е явил в полицейското управление до момента, в който е бил прехвърлен на територията на Шуменската районна следствена служба, той е бил закопчан с белезници към една тръба в стаята за арести на полицейското управление. Следователно, неговата свобода на движение е била ограничена.

86. Според прецедентното право на Съда, за да може да се определи дали е имало лишаване от свобода, отправната точка трябва да бъде конкретната ситуация на въпросния индивид, а широк кръг фактори трябва да се вземат предвид, произтичащи от конкретния случай, като, например, типа, продължителността, въздействието и начина на прилагане на въпросната мярка (виж *Guzzardi v. Italy*, присъда от 6 ноември 1980 г., серия А по. 39, стр. 33, § 92). Съдът трябва да погледне зад очевидните факти и да разследва реалната ситуация, във връзка с която има оплакване (виж *Van Droogenbroeck v. Belgium*, присъда от 24 юни 1982 г., серия А по. 50, стр. 20, § 38). Накрая, правото на свобода е прекалено важно за един човек, за да може той да изгуби защитата на член 5 поради единствената причина, че се е предал да бъде задържан (виж *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*, присъда от 18 юни 1971, серия А по. 12, стр. 36, § 65).

87. Съдът отбелязва, че страните не оспорват факта, че жалбоподателят е бил в сградата на полицията още от 23.55 ч. на 31 януари 1998 г., когато е бил разпитан (виж параграф 12 по-горе) и е останал там след това. Най-очевидният въпрос е дали той всъщност е бил лишен от свободата си преди 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. В тази връзка Съдът отбелязва, че заповедта на следователя за предварителния арест на жалбоподателя от 2 февруари 1998 г. гласи, че неговият *de facto* арест се е случил незабавно след извършване на твърдяното престъпление, на 31 януари 1998 г. (виж параграф 14 по-горе). Дори вземайки предвид факта, че очевидно жалбоподателят се е явил за разпит доброволно (виж параграф 12 по-горе) и приемайки, че не е бил окован с белезници в заключена килия, нито е бил физически задържан по друг, докато е бил на територията на полицията през въпросния период, би било нереалистично да се приеме, че той е бил свободен да си тръгне, особено като се вземе предвид, че компетентните власти очевидно са го считали за арестуван и са провеждали следствени действия в рамките на наказателното

производство, започнато срещу него в деня след разпита му - 1 февруари 1998 г. (виж параграфи 13 и 84 по-горе). При тези обстоятелства Съдът заключава, че между 23.55 на 31 януари и 15.30 на 2 февруари 1998 г. жалбоподателят е бил лишен от свободата си по смисъла на член 5 § 1.

88. Следователно, Съдът трябва да определи дали оспорваното задържане е било „законно“, включително дали е било в съответствие със „законова процедура“. Тук Конвенцията се обръща основно към националното право и определя, като минимално изискване, задължението да има съответствие с неговите материални и процесуални правила (виж *Benham v. the United Kingdom*, присъда от 10 юни 1996 г., Доклади 1996-III, стр. 752-53, § 40). Тъй като по член 5 § 1 неспазването на вътрешното законодателство води до нарушение на Конвенцията, Съдът може и би трябвало да употреби определени правомощия, за да прецени дали това законодателство е било спазено (*ibid.*, стр. 753, § 41).

89. За да бъде отнемането на свободата на жалбоподателя законно по отношение на изискванията на българското законодателство, то трябва да попада в една от изчерпателните категории на задържане, разрешени по отношение на лицата, заподозрени в извършване на престъпление: полицейски арест съгласно член 70(1)(1) от Закона за Министерството на вътрешните работи (виж параграф 54 по-горе), предварително задържане по член 202 от НПК (виж параграфи 51-53 по-горе), или предсъдебно задържане по член 152 от НПК (виж параграфи 55-58 по-горе). Няма индикации и Правителството не привежда доводи за това, че на 31 януари 1998 г. или след това жалбоподателят е бил поставен под полицейски арест. Предварителното 24-часово задържане на жалбоподателя започва в 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. (виж параграф 14 по-горе) и е било удължено до три дни на 3 февруари 1998 г. (виж параграф 15 по-горе). Накрая, жалбоподателят е поставен в досъдебен арест в 15 ч на 5 февруари 1998 г. (виж параграф 16 по-горе). Следователно, изглежда, че задържането на жалбоподателя между 23.55 ч. на 31 януари 1998 г. и 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. не попада в обсега на която и да е от тези разпоредби.

90. Дори ако се приеме, че българското законодателство допуска един кратък период между ареста *de facto* на едно лице и издаването на заповедта за “предварителното му задържане” от компетентен следовател (виж параграф 53 по-горе), Съдът не може да пренебрегне факта, че жалбоподателят е бил задържан за приблизително тридесет и девет часа и половина, през което време компетентните власти са започнали наказателно производство срещу него и са провели различни следствени действия, без да бъде издадена никаква заповед. Трябва да се отбележи също, че заповедта за предварителното

задържане на жалбоподателя гласи, че 24-часовия период, през който такова задържане е позволено, след като първоначално то е разпоредено от следовател, е започнал да тече в 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г., а не по-рано. По този начин излиза, че лишаването на жалбоподателя от свобода между 23.55 ч. на 31 януари 1998 г. и 15.30 ч. на 2 февруари 1998 г. не се е основавало на вътрешното право.

91. Следователно, налице е нарушение на Член 5 § 1 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

92. Жалбоподателят твърди, че арестът му, разпореден от следовател и потвърден от прокурор, представлява нарушение на Член 5 § 3 от Конвенцията, който гласи, във връзка с този случай:

“Всеки, който е задържан или арестуван съгласно разпоредбите на алинея 1 (с) от този член, трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или друг съдебен служител, оторизиран да упражнява съдебна власт...”

93. Правителството твърди, че правата на жалбоподателя по член 5 § 3 не са нарушени.

94. Жалбоподателят отговаря, че не е бил заведен своевременно при съдия. Жалбата му срещу задържането му е била разгледана от съда двадесет и един дни след като я е пуснал.

95. Съдът отбелязва, че в предишни присъди, касаещи системата на задържане в очакване на процес, във вида, в който е съществувала в България до 1 януари 2000 г., е установявал, че нито следователите, пред които обвиняемите са се явявали, нито прокурорите, които са потвърждавали заповедите за задържане, могат да бъдат считани за „съдебни служители, оторизирани да упражняват съдебна власт”, по смисъла на член 5 § 3 (виж *Assenov and Others*, цитирано по-горе, стр. 2298-99, §§ 144-50, *Nikolova*, цитирано по-горе, §§ 49-53, и *Shishkov v. Bulgaria*, no. 38822/97, §§ 52-54, 9 януари 2003).

96. Настоящият случай също касае предсъдебно задържане, наложено преди 1 януари 2000 г. Той касае също предварително задържане по член 202 от НПК. Предварителното задържане на жалбоподателя е било разпоредено от следовател и е било удължено от прокурор (виж параграфи 14 и 15 по-горе), а досъдебното му задържане е било разпоредено от следовател и потвърдено от прокурор (виж параграф 16 по-горе), съгласно разпоредбите на НПК, тогава в сила (виж параграфи 53 и 55 по-горе). Жалбоподателят е бил заведен при следовател, който го е задържал едва на 5 февруари 1998 г. (виж параграф 16 по-горе) и изобщо не е бил заведен при прокурор. Във всеки случай, нито следователят, нито прокурорът са били достатъчно независими и безпристрастни за целите на член 5 § 3, предвид

практическата им роля в разследването и съдебното преследване и потенциалното участие на прокурора като страна в наказателното производство (виж параграф 55 по-горе). Съдът се позовава на анализа на съответното вътрешно законодателство, съдържащо се в присъдата по делото *Nikolova* (цитирано по-горе – виж параграфи 28, 29 и 49-53 от тази присъда).

97. Следователно, има нарушение на правото на жалбоподателя да бъде изправен пред съдия или друг служител, оторизиран от закона да упражнява съдебна власт по смисъла на член 5 § 3 от Конвенцията.

IV. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

98. Жалбоподателят твърди, че не е получил подходящо съдебно разглеждане на досъдебното си задържане, в противоречие на член 5 § 4 от Конвенцията, който гласи, както следва:

“Всеки, който е лишен от свободата си чрез арест или задържане, има право да започне съдебни действия, посредством които законността на задържането му да бъде решена бързо от съда и да бъде постановено освобождаването му в случай, че задържането му е било незаконно.”

99. Правителството твърди, че жалбата на жалбоподателя срещу задържането му е била разгледана от Шуменския районен съд в публично разглеждане. Решението на съда да отхвърли жалбата се основава на констатацията му, че са налице предпоставките на член 152 от НПК, а именно наличието на разумно подозрение и риск за повторно извършване на престъпление. Още повече, че съдът е разгледал апелативната жалба на жалбоподателя бързо.

100. Жалбоподателят отговаря, че Шуменският районен съд не е разгледал законността на задържането му, а се е съсредоточил върху въпроси, свързани със здравето му. Още повече, че дори това е направено избирателно и съдът е пренебрегнал всички доказателства, свързани с псориазиса му.

101. Съдът трябва първо да разгледа въпроса дали жалбоподателят е получил съдебно разглеждане на своето задържане в обхват, задоволяващ изискванията на член 5 § 4.

102. В тази връзка, Съдът заявява отново, че арестуваните или задържани лица имат право на разглеждане относно процесуалните и материални условия, които са от основна важност за законността на лишаването им от свобода, по смисъла на Конвенцията. Това означава, че компетентният съд трябва да разгледа не само съответствието с процесуалните изисквания, определени от вътрешното законодателство, но също и разумността на подозренията, даващи основание за ареста и законността на целта, преследвана от ареста и последващото задържане (виж *Nikolova*, цитирано по-горе, § 58).

103. Въпреки, че член 5 § 4 от Конвенцията не налага на съдиите, разглеждащи жалби срещу задържане, задължението да обърнат внимание на всяко твърдение, съдържащо се в представената жалба, гаранциите на този член биха били лишени от същността си, ако съдиите могат да считат за нерелевантни, или да пренебрегват факти, изтъкнати от задържания, които биха могли да хвърлят съмнение върху съществуването на условия, които са от основна важност за „законността“ на лишаването от свобода по смисъла на Конвенцията (ibid., § 61).

104. В настоящия случай Шуменският районен съд твърди, че не може да изяснява въпроси, свързани с наличието на достатъчно доказателства срещу жалбоподателя. Освен това, съдът не изтъква конкретни причини, поради които той смята, че жалбоподателят представлява риск за повторно извършване на престъпление, възпрепятстване на следствието или избягване от правосъдието. Съдът твърди, че може да разглежда единствено въпроси, свързани със здравето на жалбоподателя, като само бегло отбелязва, без да обосновава това си твърдение, че няма основания за освобождаване на жалбоподателя предвид предстоящите следствени действия (виж параграф 21 по-горе).

105. В обобщение, вътрешният съд не е осигурил съдебен контрол върху предварителното задържане на жалбоподателя в обхват, отговарящ на изискванията на член 5 § 4 от Конвенцията. Следователно, има нарушение на тази разпоредба.

106. Предвид тази констатация, Съдът не смята за необходимо да изяснява дали това неправилно съдебно разглеждане е направено бързо (виж *Nikolova*, цитирано по-горе, § 65).

V. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

107. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако съдът установи, че е налице нарушение на Конвенцията или Протоколите към нея и ако вътрешното право на засегнатата високодоговаряща страна допускат единствено частично обезщетение, Съдът, ако това е необходимо, ще постанови справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

108. Жалбоподателят претендира за обезщетение от EUR 12,000 за неимуществени вреди, претърпени в резултат на нарушението на Конвенцията в неговия случай. Той твърди, че е държан при изключително лоши условия, които са го унизили и че се е чувствал отчаян във връзка с незаконността на първоначалното му задържане и

липсата на адекватни процесуални гаранции срещу продължилото му задържане.

109. Правителството не коментира претенциите на жалбоподателя.

110. Съдът счита, че жалбоподателят несъмнено е понесъл неимуществени вреди в резултат на задържането му за период от приблизително три месеца при условия, които са били нечовешки и унижителни, а също и като последствие от нарушение на правата му по член 5 §§ 1, 3 и 4 от Конвенцията. Вземайки предвид конкретните обстоятелства по случая и вземайки решение по справедливост, Съдът присъди на жалбоподателя сумата EUR 4,000, плюс всички данъци, дължими върху тази сума.

В. Разноски

111. Жалбоподателят претендира за сумата EUR 3,450 за 69 часа правно обслужване, при часова ставка от EUR 50. Жалбоподателят представи споразумение за заплащане на хонорар между него и адвоката му, както и разписание на работата.

112. Правителството не коментира претенциите на жалбоподателя.

113. Съдът счита, че трябва да се приложи намаление предвид факта, че някои от жалбите на жалбоподателя са обявени за недопустими (виж параграф 6 по-горе). Вземайки предвид всички имащи отношение фактори, Съдът присъжда на жалбоподателя EUR 2,000 за разноски, плюс всички данъци, дължими върху тази сума.

С. Лихва за просрочване

114. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, увеличена с три пункта.

**КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ,
СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО**

1. Реши, че е налице нарушение на Член 3 от Конвенцията;
2. Реши, че е налице нарушение на Член 5 § 1 от Конвенцията;
3. Реши, че е налице нарушение на Член 5 § 3 от Конвенцията;
4. Реши, че е налице нарушение на Член 5 § 4 от Конвенцията;
5. Реши, че

(а) ответното правителство да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата на влизане на решението в сила съобразно Член 44 § 2 от Конвенцията равностойността в български лева на следните суми, изчислени по курса, приложим към датата на плащането:

- (i) за неимуществени вреди, EUR 4,000 (четири хиляди евро);
- (ii) за разноси, EUR 2,000 (две хиляди евро);
- (iii) всички данъци, дължими върху горните суми;

(б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочената сума в размер на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка през срока на неизпълнение, увеличена с три процента;

6. *Отхвърля* останалата част на претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Съставено на английски език и постановено в писмен вид на 9 юни 2005 г., съгласно разпоредба 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сьорен НИЛСЕН
Регистратор

Христос РОЗАКИС
Председател